

24-ին ժամանեց մայրաքաղաք մեր բանաստեղ
Ուափայել Պատկանեան: Նա գոլիս է այսու
Մօսկվայից, ուր, ինչպէս ալատում են, սրտապ
ընդունելութիւն է զոհել Մօսկվայի հայ-հասար
կութեան կողմից: Այդ մասին ես ոչինչ չեմ գր
թողնելով ոսյն կետը այստեղի ձեր թղթակցի
Այս օրերում ևս տեսնեցայ մեր հայ կօլոնիա
ռուսակացիներից հետ: Անհաւկանալի են ա
ոլոր մոլոր նախանձուա յուղմոնքները, որոնք յ
կամացից գուրս էին թուշում նրանց ըթունք
մեր բանաստեղծի վրա խօսելու ժամանակի: Հ
յին յատուկ հոգեկան ամենալատ շածութիւնն
ըլ յայտնապէս երեւում էին նրանց ճառաւրան
թեան մէջ. իրանց կեզտուու հայեացքների արդ
սկզները յիշողութեան տեղ էին ինձ ծախու
թայց մեր բանաստեղծի պաշտողների սրտի ցա
փարատելու համար պարտաւոր եմ համարո
ինձ աւելցնել և այն, որ այդ ռուսակացիներ
այն անձնաւորութիւններն են, որոնք մեր ազդ
յին շուկայում վաճառել են միշտ այն, ինչ
ընաւ իրանք չեն ունեցել և այն է ազգաճան
շութիւն, բարիացակամութիւն, բարերարութիւն
և ձևոնհասութիւն այն ամեն գործերի մէջ,
ընք հային են վերաբէրում, բայց և որոնք մէ³
և յարածամ պարապել են ինտրիգներով բա
ռարկութիւններով, ևսական փառամոլութիւն
րով, որոնք միշտ մոլորեցել են երիտասարդ
թիւնը, բարոյական և ազգասիրական գիմա
տակ անքարոյականացրել են մի ամբողջ
լուսութ: Այսապէս էին արոխում այս քանի օր
մեր երիտասարդութեան թարմ սրտերը: Անկա
մի է ինձ մի քանի տողերով նկարագրել այն
ըին և հրծուալից զդացմոնքները, որով համ
ված էր սրանց ամեն մէկի սիրան ու հոգին:
ամենուգեղ աեմուռ էի վառվուն աչքեր,
մակրելի հետաքրքրութիւն՝ չորհալի բանասս
ծի կացութեան նկատմամբ, նրա անուան վե
րեմամբ: Ո՛չ, վաս չէ երիտասարդութիւնը,
կայ նրա սրտի մէջ այդքան ջերմ դպացմոնք
դէպի իր ականաւոր գործիչը:

ծայրագոյն վարդապէտ Ստեփանէ: Կիրակի օրը
սասաւարդազից յետոյ նա քարող կարգաց: Ճողովի-
դի հրամանի վրա երևում էր այն բաւականութիւնը,
որ նա սատացել էր հայր սրբի այդ գեղեցկա-
հիւս և շատ զգայուն խօսքից: Ցաւում ենք մի-
այն, որ այդ օրը եկեղեցական մեր երգեցիկ
խումբը, չը զիտեմ ինչ տարածայնութեան պատ-
ճառներով, չը մասնակցեց ժամասացութեանը և
մենք կամայ ակամայ պիտի լսէինք զափների
բայցաթաձև երգեցողութիւնը»

թիւններ և սպանութիւններ գրեթէ ամեն օր են կրկնվում: Այս օրերս մի մասնաւոր տանից անյայտ սրիկաններ դրղացան տարան երկու երկաթեայ անկողինները: Այս օրերս էլ մի տեղայի թուրք 15 տարեկան պատանի հրացան արձակելով մի այլ, նոյնաբէս 15 տարեկան պատանու վրա, հասցրից այդ վերջիններ ծանր վերքերու:

վերսու չը հասած կարամիլի զիւղից, յանկարծ ան-
յայտացաւ: Բոլոր ջանքերը անյայտացածին զըս-
նելու համար ապարդիւն եղան: Կարծում են որ
դժբաղը սառել ծածկիլել է ձիւնի տակ, քանի
որ այդ կուլմերում ձիւնը ընկած է Յ արշին խո-
րութեամբ: Երևի խեղճի զիւակը կը գտնեն դար-
նանը, ձիւնի հալվիլուց յետոյ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԴԻՑ մեղ զրում են: «Տեղիս հայոց կլիկեցական կառավարութիւնը տարեկան 3000 բուրփ է ծախսում ծանսառ ուսանելու առնելու»

Համար, որոնք միմյան կիրակի օրեր պէտք է երգեն հայոց եկեղեցում: Բայց այդ երգեցիկ խումբը մնձ անփոյթութեամբ է վերաբերվում զետի իր պարտաւորութիւնները և այդ պատճառով այժմ հայր Խորէն Ստեփանէ յայսնեց եկեղեցական կուլտուրութեամ անդամներին, որ այդ 3000 բուրզի գումարով նա ինքն պատրաստ է ոչ թէ միայն մի օրինաւոր և պարտածանաչ երգեցիկ խումբ կազմակերպել, բայց և նոյն գումարով մի ծխական ուսումնարան էլ հիմնելու պահանջել տեղիս աւելի աղքատ զառակարգի հայ ծնողների մասումներին անհրաժեշտ կրթութիւնը մատակարարելու համար:»

վարձատրում էին ծախահարութիւններով։ Ծոլորը
ուրախ արամազդութեան ասակ հեռացան գահի-
ձից, հարցնելով թէ երբ կը լինի երկարդ զրա-
կանական երեկոյ։

Գօրուեց մեղ զրում են որ այդտեղի մի պարոն
Ս. Պ. Խոստացել է ի յիշատակ իր հանդուցեալ
մօր, նուիրել Գօրու հայոց երկաւու ծխական ու-
սումնարանին՝ 50 բուլջու զրքեր։

Մեղ զրում են որ Գօրում վերջին օրերը ժամա-

Թեսրիմարի 4-ին, թիվլինեցի երեսուն տարեկան
մի մարդ, կախվեցաւ «Մուշտակուր» կրպչուն այդի-
ում Հանդուցեալի զրաբանում զամփած նաևմակից
երեսում է, որ այդ լնգնասապահնութեան պատճառը
անդուռէլի հիւանդութիւն է եղել:

Յունվարի 27-ին, մինիստրական մասնաժողովի
մէջ քննութեան ենթարկվեցան երկու խնդիր՝ Սու-
րամի անցքի շնութեան և Անդրկովկասեան եր-
կաթուղու կառավարութեան յանձնելու խնդիրնե-
րը։ Մինիստրական մասնաժողովը այդ առիթով
մի քանի կարծիքներ յայտնեց, ուստի խնդրի վճի-
ռը ներկայացրած է Քարձրագոյն վերահայեցո-
ւութեան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հեան դործին: Կ. Պօլսում, ըստ երեսյթին խմբ-
ած է թիւրքահայերի ինտելիգէնցիան, կենտրո-
անում է թիւրքահայերի սահմանադրական
արչական ոյժը՝ աղքային ժողովը, հայոց պատ-
րիարքի հետ միասին: Բառփորի ավելի մօտ հետ-
հետէ լոյս են տեսել տամնեալ հայոց լրագիր-
եր և ամսագիրներ, և համարեա քոլորդն էլ ծը-
ռունդ են առել աննկատելի կերպով ապրել են
աննկատելի կերպով, և մոռել, անհետացել են՝
առանց մի հետք թողնելու չենց այս բառէիս էլ
Վ. Պօլսում հայերը ունեն 18 պարբերական հրա-
տարակութիւններ, եթէ չը հաշւենք Զմիւռնայի
Արեւելեան մամուլը», կիլիկիայի Այնթապ քա-
ջարում թուրքերէն լեզուով լոյս տեսնող «Մեն-
ուորը», և դարձեալ մի քանի հայ հրատարակու-
թիւններ, որնք հրատարակվում են ոչ թէ միայն
թիւրքաց-Հայաստանից դուրս, այլ Կ. Պօլսից էլ
ատ հեռու, Եւրօպայի մէջ, թէ հայոց, և թէ մի
որ և է ուրիշ լեզուով:

Այս տարգանից էլ Կ. Պօլսում սկսեցին լոյս
տեսնել երկու նոր պարբերական հրատարակու-
թիւններ՝ մէկը՝ «Լեզու», իսկ միւսը՝ «Ծաղկի» ա-
նունով: Բայց ինչպէս շուտ ծնվում են, այնպէս
էլ շուտ մեռնում են Կ. Պօլսի հայոց լրագիրները:
Դա մի սովորական երեսյթ է Կ. Պօլսի պարբե-
րական հրատարակութիւնների սպատմութեան
մէջ: Լրագիր, ամսագիր, շաբաթաթերթ հիմնելը
րօպէական ցանկութեան նման մի բան է Կ. Պօլ-
սի հայ երիտասարդութեան համար. ինչպէս և
սովորական բան է, որ լոյս տեսնող լրագիրը
կամ ամսագիրը համարեա չէ էլ մտածում մի որ
և իցէ ուղղութիւն ունենալու, այս կամ այն ըս-
կալումքը պաշտպանելու, «հաւատի դաւանու-
թիւն» ունենալու, կամ որոշելու այն ճանապար-
հը, որ տանէր դէպի այս կամ այն նպատակը:
Այդ իսկ պատճառով համարեա միանդումայն ի-
րաւացի է այն արհամարհական կարծիքը, որ
ուսուահայերը ունեն թիւրքաց հայերի պարբե-
րական հրատարակութիւնների ու դղութեան
և բարոյական արժանաւորութեան մասին:

Ի նկատի ունենալով ընդհանրապէս Կ. Պօլսի
ներքին մտաւոր կեանքը և այն մթնոլորդը,

ան, այն հարցերը, որոնք կազմում են այդ ին-
տելլիգենցիայի մտածողութեան և գործունէու-
թեան նիւթը, —կարելի է ասել, որ Կ. Պօլսի հայ
մամուլի այդ խզուկ վիճակը շատ էլ մի ան-
սպասելի երեսյի չէ: Բոլորովին կտրված լինե-
լով թիւրքաց Հայաստանից, չը ճանաչելով Հա-
յաստանը, չիմանալով նրա պահանջները, չը
հասկանալով, վերջապէս, այն նշանակութիւնը՝ որ
թիւրքաց հայերի համար Կ. Պօլսի նեղ շրջանում
պէտք է ունենայ փակված սահմանադրութիւնը,
—պարզ է որ Կ. Պօլսի հայ զործողները ուրիշ
կերպարանք տալ մամուլին չեն էլ կարող: Այդ-
պիսի համոգամանքների մէջ, զարմանալու բան էլ
չէ, որ Կ. Պօլսի հայ լրադիրը սովորաբար շողո-
քորթում է մեծերին, միշտ սպառում է Կ. Պօլսի
հայոց պատրիարքարանի և Աղջային ժողովի ան-
վերջանալի ձևականութիւնների շուրջը, զբաղ-
վում է նայած թէ քամին որ կողմից է փչում
մէկին ցեխստակելով, միւսին երկինք բարձրացնե-
լով և վերջապէս եւրոպական զրախանութեան,
բանաստեղծութեան և քաղաքականութեան մասին
հայ բնիւթեցողի համար անհարսկիլ յօդուածներ և

ամսնելիք ջանալի սովորական թիւններ առաջարկելով։
Չէ կարելի չը խոստավանել և այն, որ Կ. Պօլսի
հայ լրագիրներից մէկը կամ միւսը մի շարժա-
նաւոր դեր է կատարել, բայց մի այնպիսի դեր
կատարելու համար կարիք չը կար, որ տասնեակ
ժմերթեր ծննդին և մեռնէին, ոչ թէ միայն ա-
ռանց մի միտք յարուցանելու և մի սկզբանք
սլաշտականած լինելու, այլ նոյն խակ անկարող
լինելով ստեղծել հասարակութեան մէջ ընթեր-
ցողների մի որոշ շրջան, մայրենի լինուով կար-

Դպագողների մի որոշ կօնտինգէնտ:

Այդպիսի լրագրութիւնը մնած բան անել «չէր կարող», և երբէք էլ «չէ կարող» անել: Զարմանալի չէ, ուրեմն, որ տաճնեակ տարիների ընթացքում՝ տաճնեակ լրագլիների և ամսադլիների հրատարակութիւնից յետոյ անդամ՝ Հայաստանը՝ մնացել է զարձեալ terra incognita, մի անյայտ երկիր Կ. Պոլսի դործիների համար, և Կ. Պոլսում մինչև այժմ էլ չէ կազմակերպվել մի այնպիսի շրջան, որը կարող լինէր թիւրքաց մայրաքաղաքի հայերի մէջ մի նոր և յանկալի ուղղութիւն մոցնել...

Եմէ Կ. Պոլսի զբականագլւտները և պուրի-ցիսաները զէթ յանկանում են մի բան անել, եթէ

լուսմ են իրանց գոյութեան համար ապագայ
տեղծել, պէտք է իրանց ուշադրութիւնը կենարօ-
ացնեն մի այնպիսի կէտի վրա, որը մինչև այ-
լմ չնորդի համար են յիշել, և պէտք է մտցնեն
րանց գործունէութեան մէջ մի նոր, մի կենսա-
ռու հոսանք։ Այդ նոր և կենսառու հսսանքը
իրբաց Հայաստանի ուսումն ասլը ութեան
ործն է, որը այժմ ամենակարեւոր, հերթական
անդիրն է Կ. Պօլսի հայ ինտելիգէնցիայի հա-
մար։

Դողութեան դործը զլում բերելու համար, հայ ողովրդի մտաւոր կեանքի վրա աղջելու համար, իշտաք է նոյն խոկ այդ ժողովրդի մէջ մտնել և նրա հէջ գործել: Այս նպատակին համելու համար՝ ուղղութեան և նպատակի ծառայող լրադիրը իշտաք է լցու տեսնի ոչ թէ Կ. Պօլսում, այլ Վասում, Կարինում, Հայաստանի ուրիշ կենտրօններում: Եթէ կարելի է Զմիւռնիայում ամսագիր հրատարակել, ինչու չէ կարելի լրադիր կամ ամսագիր հրատարակել, օրինակ, Վանում, Կարինում և այն: Եւ դա է այն ուղիղ ճանապարհը, որի լրա վերջապէս ոսք պէտք է դնել: Առայժմ ճարկաւոր է միայն, որ Պօլսի հայ ինտելիցիան ճաշտվի այդ մտքի հետ, և անկեղծօրէն խոստովանի՝ որ իր այժմուան դիրքը չատ էլ նպատակայարմար չէ, և արդիւնաւէտ լինել չէ կարող:

Խ. Մ.

—Աւտորիայի Սուչաւա քաղաքի հայոց «Բարեգործական Ան ի Ընկերութիւնը» մի պարահանդէս է տառել նոր տարվայ օրը՝ յօդուտ Սուչաւայի աղքատներին: Նոյն Ընկերութիւնը մի պրիշ պարահանդէս պէտք է տայ փետրվարի 8-ին, յօդուտ ջրաւոր ուսանողների:

—Գահիբից զրում են արտասահմանեան լրադիրներին, որ յունվարի 16-ին այնտեղ դումար-

վեցաւ նոր կազմված «Արմէնիա» ընկերութեան առաջին ժողովը:

խնդրութեան զգացմոնքը, և սպառնում է խանգարել այն խաղաղութիւնը, որը իբրև թէ դիմումատիան ուղղում է պահպանել:

—Սօֆիայից գրում են, որ թիւրքաց լատիններից շատերի մուտքը բօլգարիա՝ արգելվեցաւ:

—Մասկոնդեանի մէջ ապահովութեան մէջ առաջ

բերելու ձգտումը սաստկանում է։ Այդ գործի գը-

—Պոլսից գրում են, որ թօլդարական խնամական պետք է պահպան կազմակերպությունը կազմակերպություն է և պահպան կազմակերպությունը պահպան կազմակերպություն է:

մաճայնութիւն է կայանում. մտադրութիւն կայ կազմելու նոր մինհասարութիւն բոլոր կուսակցութիւններից: Դրանից յետոյ տեղի կունենայ ազգային մեծ ժողովի ընտրութիւնը:

— Շօլանդիայում տեղի ունեցաւ մի մեծ գործադրութ, որին մասնակցում էին 12,000 բանակը ներ:

— Բերլինից հեռագրում են, որ Բերլինի ոստիկանութիւնը ձերքակալեց 400,000 հատ մանիֆեստաներ, որոնք հրատարակված և տարածված էին աօցիալ-դեմօկրատաների կողմից բեշխատագիրներութիւնների առիթով:

ԽԱՌՆ ՀՈՒՐԵՐ

Այս օրերս վախճանութեցաւ Վիէննայում Ֆրիդ-
րիխ Ա. մ'է ըլլին գ յաշնի գերմանացի նկարիչը:
Հանդուցևալի կեանքից, երբ նա դեռ երիտասարդ
էր, զերմանական լրացիքիները պատմում են հետե-
ւեալ անէկդոտը: Ամէրլինդ չէր սիրում աշակերտ-
ներ ունենաւ, նա իր կեանքի ամբողջ ընթաց-
քում միմիայն մի աշակերտ է ունեցել, զա էր
Այդնէր նկարիչը: Մի օր նկրիայանում են Ամէր-
լինդի մօտ մի համեստ հազնիած ծեր կին և մի
զեղեցիկ օրիորդ: Ծեր կինը դիմում է երևելի նկար-
չն խնդրելով նրան որ ընդունի իր աղջկան որ-
պէս աշակերտուեի:

—Ես սոլորաբար աշակերտներ չեմ ընդունում,
կտրական կերպով պատասխանում է Ամէրլինդ,
ինձ համար զգուելի է փարմապեալի զործը: Նի՞է
մարդ տաղանդ ունի, նա ինչն էլ մինակ առաջ
կերթայ: Բայց իմէ ծեր աղջկեր իմ արհեստա-

Digitized by srujanika@gmail.com

